

Bronnengids

Oproep: Erasmus+ 2018 - KA204 – Strategische partnerschappen voor volwasseneneducatie

"Co-Happiness: Happy and safe in the community"

Projectnummer: 2018-1-NL01—KA204-038991

Intellectuele output 5
Bronnengids voor preventie en bewustmaking van de gemeenschap en kinderen over kindermishandeling en -misbruik

Documentinformatie		
IO-leider	KMOP	
Bijdrage en herziening	Alle partners	
Verspreidingsniveau		
Pu	publiek	X
Pp	Beperkt tot andere deelnemers aan het programma (met inbegrip van de diensten van de Commissie)	
re	Beperkt tot een door het consortium gespecificeerde groep (met inbegrip van de diensten van de Commissie)	
co	Vertrouwelijk, alleen voor leden van het consortium (met inbegrip van de diensten van de Commissie)	

Het project Co-Happiness no. 2018-1-NL01—KA204-038991 is gefinancierd met steun van de Europese Commissie. De inhoud van dit verslag vertegenwoordigt alleen de opvattingen van de auteur en is zijn/haar eigen verantwoordelijkheid. De Europese Commissie aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid voor het gebruik dat kan worden gemaakt van de informatie die zij bevat.

inhoud

1. Introductie	3
2. De Co-Happiness training voor community actors	5
2.1. Structuur van de opleiding	5
2.2. Belangrijkste aandachtspunten bij het geven van de training	6
2.3. Belangrijke succesfactoren om bij te wonen (wat we willen dat de deelnemers leren)	8
2.4. De betrokkenheid van lokale gemeenschappen bij de opleiding	11
2.5. Methoden van overdraagbaarheid en duurzaamheid (hoe kunnen wij/organisaties er optimaal gebruik van maken)	14
2.6. Evaluatie van de opleiding	15
3. Het Co-Happiness Spel	24
3.1. Spelregels	24
3.2. Belangrijkste punten om rekening mee te houden bij het implementeren van het spel	25
3.3. Het spel spelen (stapsgewijze richtlijnen)	26
3.4. Veelgestelde vragen	29
3.5. Methoden van overdraagbaarheid en duurzaamheid	30
Duurzaamheid van het spel	30
Strategische samenwerkingen	30
Strategische verbindingen met andere <i>methoden voor goede</i> praktijken	31
Exploitiemethoden in professionele contexten	31
3.6. Evaluatie van de opleiding	31
4. conclusie	36
5. Verwijzingen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1.1 Introductie

Kindermishandeling en kindermisbruik is een negatief verschijnsel dat in de hele Europese regio voorkomt en waar meer dan 55 miljoen kinderen ervaring mee hebben. Het gaat daarbij om emotionele en fysieke verwaarlozing en misbruik, evenals seksueel misbruik. De gevolgen op korte en lange termijn van bovengenoemde vormen van misbruik en verwaarlozing, die het kind voor de rest van zijn of haar hele leven bijblijven, onderstrepen de noodzaak van interventies. Niet alleen om het verschijnsel te bestrijden, maar ook om het te voorkomen¹.

Zoals weergegeven in het European Status Report on Preventing Child Maltreatment, uitgewerkt door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), kunnen de risico- en beschermende factoren van kindermishandeling worden gescheiden door factoren op individueel niveau, relatiefactoren op familie- en zorgverlenersniveau, factoren op gemeenschapsniveau en op maatschappelijk niveau. De eerste reeks risicofactoren heeft betrekking op de individuele kenmerken van zorgverleners en/of daders, waaronder onder meer alcohol- en middelenmisbruik en psychische aandoeningen. In termen van de relatiefactoren voor familie en verzorgers, slechte opvoedingsvaardigheden, ouderlijke goedkeuring van lijfstraffen, slechte gezinscohesie en -functioneren, financiële stress, intiem partnergeweld (IPV) en het kind zijn van een ongeplande zwangerschap kan het risico op mishandeling toenemen. Aan de andere kant kunnen sterke familiale banden, ouderlijke veerkracht, sterke sociale verbindingen en ondersteuning, evenals kennis van ouderschap en de ontwikkeling van kinderen werken als beschermende factoren in termen van de preventie van het fenomeen. Afgezien van de nauwe cirkel rondom het kind en de individuele kenmerken van de betrokken partijen, speelt de gemeenschap een belangrijke rol om zowel het gevaar van een kind dat slachtoffer is van mishandeling te vergroten als deze kans te verlagen. Met name gemeenschappen met kenmerken als slecht sociaal kapitaal kunnen de kans op kindermishandeling beïnvloeden, terwijl sterke sociale netwerken het tegenovergestelde effect kunnen hebben. Genderongelijkheid en gebrek aan diensten voor mishandelde kinderen en hun gezinnen kunnen ook een negatief effect hebben en de kans op mishandeling beïnvloeden, terwijl egalitaire waarden en georganiseerde preventiesystemen kunnen bijdragen tot de preventie en bestrijding van het verschijnsel².

Voor de preventie van kindermishandeling moeten professionals uit de gezondheidszorg, onderwijs, justitie, welzijn, werkgelegenheid, handel en het maatschappelijk middenveld worden betrokken. Preventieprogramma's moeten anti-pestten, huisbezoek, opvoedingsonderwijs, basisschoolonderwijs en ziekenhuisgerichte ouderopleiding omvatten om een meer holistische benadering van de preventie van het verschijnsel te vormen; alle betrokken actoren kunnen en

---

¹ Sethi, Yon, Parekh, Anderson, Huber, Rakovac en Meinck, *Europees statusrapport over het voorkomen van kindermishandeling*, 2018.

² Ibid.

moeten bijdragen³. Thuisbezoekprogramma's, opvoedingsonderwijs en basisschoolonderwijsprogramma's hebben in 2017 veel vooruitgang laten zien in de Europese regio van de WHO ten opzichte van 2013⁴.

Rekening houdend met het bovenstaande en met het belang van de betrokkenheid van alle actoren die in contact staan of met kinderen werken bij de preventie en bestrijding van het verschijnsel, heeft het Europese project "Co-Happiness – Happy and Safe in the Community", gefinancierd door het Erasmus+-programma van de Europese Unie, tot doel bij te dragen tot de inspanningen ter voorkoming van kindermishandeling en -misbruik. Daartoe volgt het project een multidisciplinaire preventieaanpak, door verschillende belanghebbenden, zoals scholen, justitieprofessionals, lokale overheden, beroepsbeoefenaren en NGO's, te betrekken om uiteindelijk bij te dragen aan de vermindering van kindermishandeling, misbruik en verwaarlozing. In navolging van de benadering van sociaal kapitaal en collectieve doeltreffendheid, bevat Co-Happiness een onderzoeksrapport over geïdentificeerde beste praktijken in de deelnemende landen; een opleidingscurriculum voor actoren uit de gemeenschap, gericht op het verbeteren van hun vaardigheden om relevante gevallen te identificeren en te werken aan preventie; en het Co-Happiness-spel, gericht op kinderen en gericht op het in staat stellen van hen om gevallen van mishandeling, misbruik en verwaarlozing te herkennen, om veiliger te zijn en leeftijdsgenoten te ondersteunen die het slachtoffer kunnen zijn. De belangrijkste doelgroepen van het project zijn kinderen van 6-9 jaar oud, evenals gemeenschapsactoren die werken of in contact komen met kinderen. Het project wordt gecoördineerd door Dona Daria en wordt in zes landen uitgevoerd door in totaal negen organisaties.

<i>Nederland</i>	<i>Stichting Dona Daria</i>
	<i>Inthecity Projectontwikkeling</i>
	<i>Coöp. vereniging Pressure Line U.A.</i>
<i>Griekenland</i>	<i>KMOP</i>
<i>Portugal</i>	<i>Aanpak Coöperatie Sociale Solidariteit</i>
	<i>Amateur Inova</i>
<i>Finland</i>	<i>Diaconie Hogeschool</i>
<i>Italië</i>	<i>S. Giuseppe Onlus</i>
<i>Roemenië</i>	<i>Koppeling voor prestaties starten</i>

³ Ibid.

⁴ Ibid.

2. De Co-Happiness training voor community actors

2.1. Structuur van de opleiding

De inhoud van de Co-Happiness training wordt georganiseerd in zes modules, en een extra welkomstsessie om de deelnemers en trainers en het trainingsprogramma te leren kennen alsmede om informatie over het project te geven. De Co-Happiness training voor community actors kan worden gegeven volgens de hieronder gepresenteerde structuur:

A) Welkomstsessie (verwachte duur: 1 uur)

B) Kindermishandeling en -misbruik (verwachte duur: 3 uur)

- ! Definitie van kindermishandeling en -misbruik
- ! Definitie van soorten mishandeling en misbruik
- ! Behoeften van kinderen en jongeren die het slachtoffer zijn van misbruik en mishandeling (afhankelijk van de impact op korte en lange termijn)
- ! Epidemiologische studies op het gebied

C) Wettelijk kader en het beschermingsstelsel (verwachte duur: 4 uur)

- ! Verschillen tussen risico- en gevarensituaties
- ! Europees en nationaal rechtskader
- ! Belangrijkste actoren
- ! Beschermende maatregelen
- ! Het kind betrekken bij het proces

D) Kinderen & gezin (verwachte duur: 4 uur)

- ! Gezinsrol
- ! Misbruik- en mishandelingsituaties binnen het gezin – gevolgen voor de ontwikkeling van kinderen en de impact van het gezin
- ! Normaal en storend gedrag/houding afhankelijk van de leeftijd van het kind
- ! Positief ouderschap
- ! Opvoeding van ouders (bijv. strategieën, programma's)

E) De realiteit van kindermishandeling (verwachte duur: 4 uur)

- ! Risico & Beschermende factoren
- ! Alarmsignalen
- ! Het verheffen van de stem/het perspectief van het misbruikte kind
- ! Interventie met het kind (bijv. technieken om met het slachtoffer te praten)
- ! Interventie met het gezin

F) Maatschappelijke verantwoordelijkheid (verwachte duur: 4 uur)

- ! Definitie van sociaal kapitaal
- ! Definitie van collectieve doeltreffendheid en de relatie ervan met sociaal kapitaal en kindermishandeling en mishandelingspreventie
- ! Manieren om sociaal kapitaal in gemeenschappen te verbeteren
- ! Meld misbruik en mishandelingsituaties – hoe en aan wie kindermishandeling en -misbruik situaties te melden
- ! Europees beleid en succesvolle praktijken
- ! Het belang van samenwerking: Hoe belangrijke actoren en de gemeenschap als geheel te betrekken bij de preventie van kindermishandeling en -misbruik
- ! Verspreiding van nuttige informatie via de gemeenschap

G) Preventie en Interventie (verwachte duur: 4 uur)

- ! Ontwikkelen van preventiebenaderingen
- ! Sociaal vermogen om kindermishandeling en -misbruik te voorkomen
- ! Leidende beginselen van interventie
- ! Samenwerken voor dezelfde oorzaak – een systematische respons – netwerken met ouders
- ! Communautaire middelen

2.2. Belangrijkste aandachtspunten bij het geven van de training

- ! Beschrijf en leg de agenda van de training uit. Introduceer het onderwerp van de sessie met een kort overzicht van de belangrijkste punten van het trainingsonderwerp (dit kan worden gezien als een overzicht van eerdere sessies).
- ! Zorg voor adequate informatie. Leg voor het grootste deel van de sessie de belangrijke punten uit, betrek de theorie, demonstreer de theorie door deze te relateren aan voorbeelden of echte situaties die geschikt zijn voor de groep, en alle andere informatie die stagiairs moeten weten.
- ! Sluit af met een samenvatting van het openingsoverzicht. Gebruik herhaling om cursisten te helpen informatie te begrijpen en op te slaan. Het is ook een goede manier om te controleren of alle punten die in de opening van elke module worden vermeld, zijn behandeld.
- ! Leg tijdens de sessie altijd uit wat deelnemers gaan zien, voordat ze het materiaal te zien krijgen. Deze praktijk zorgt ervoor dat de deelnemers gedurende het leerproces worden begeleid, waardoor ze weten waar ze op moeten letten en wat ze moeten onthouden. Het

uitleggen van het doel van de multimedia zorgt voor een effectievere communicatielij, waardoor de verwerving en assimilatie van de informatie wordt verbeterd.

- ! Hou je aan het schema. Begin en eindig op tijd. Geef jezelf een bufferzone van 15 minuten voor en na elke sessie. Als je feedback ontvangt van deelnemers dat een bepaald onderwerp meer aandacht nodig heeft, stel dan een afzonderlijke sessie voor over dat specifieke onderwerp.
- ! Probeer empathisch te zijn (plaats jezelf in hun schoenen). Bied mogelijkheden voor pauzes en versnaperingen, vooral tijdens langere sessies (sessies van 4-8 uur).
- ! Zorg voor een veilige, verzorgde omgeving waar gevoelens en behoeften kunnen worden geuit, creëer een omgeving voor het begrijpen en vinden van oplossingen bij het voorkomen en beheren van misbruik. Dit beschermende milieu (gepresenteerd en besproken tijdens de modules van deze training) verschuift de gebruikelijke manier van beschuldigen, labelen en oordelen naar een taal van verbinding en mededogen.
- ! Gebruik zoveel mogelijk hands-on training, hands-on informatie over de verschillende aspecten van het fenomeen die niet te vinden zijn of vaag wordt gepresenteerd in bestaande literatuur. De effectiviteit van een trainingssessie of van de algehele training bestaat uit het vermogen van de facilitator om een sfeer te creëren waarin stagiairs al hun zintuigen kunnen gebruiken. Het is belangrijk om de belangrijkste punten van de training te demonstreren en toe te passen, waardoor een beter begrip en kennis van de bovengenoemde onderwerpen ontstaat.
- ! Betrek deelnemers erbij. Creëer momenten waarop deelnemers hun ervaringen met betrekking tot de onderwerpen kunnen delen. De meeste deelnemers zijn professionals die waardevolle informatie hebben, wat de algehele leerervaring kan verbeteren.
- ! Zorg ervoor dat de informatie die verstrekt wordt duidelijk is. Herhaal vragen voordat je ze beantwoordt, reflecteer gevoelens, vat samen, gebruik open vragen om context en duidelijkheid te creëren.
- ! Wees flexibel. Sessieplannen zijn richtlijnen. Analyseer de sessies onderweg. Houd een open blik en wees als een scout (wees op zoek naar wat het beste werkt). Dit kan een geweldige kans worden om het trainingsmateriaal voor de toekomst te verrijken. Het kan

ook het groepsmoraal en de samenwerking stimuleren, waardoor de groepscohesie toeneemt.

- ! Test regelmatig. Tests zijn het meest effectief wanneer stagiairs weten dat ze zullen worden ondervraagd, omdat ze goed op het materiaal zullen letten. Testen is een objectieve manier om te bepalen of de training zijn doelen heeft bereikt.
- ! Vraag om feedback over de trainingssessie. Kritieken werken het beste als ze geschreven en anoniem zijn, tenzij een stagiair aangeeft dat hij/zij deze liever persoonlijk bespreekt. Input van stagiairs is essentieel om de volgende sessie en het algehele trainingsprogramma effectiever te maken.

2.3. Belangrijke succesfactoren om bij te wonen (wat we willen dat de deelnemers leren)

Het Co-happiness trainingsprogramma heeft tot doel gemeenschapsactoren en beroepenaars in staat te stellen actie te ondernemen om bij te dragen aan de preventie van kindermishandeling, waardoor gemeenschappen veerkrachtiger en veiliger worden voor kinderen. De training maakt gebruik van kennisrecycling en innovatieve strategieën om gemeenschapsactoren en beroepsbeoefenaren in staat te stellen sneller te handelen in het geval van kindermishandeling en -misbruik, om de behoeften van kinderen en risico- en beschermende factoren te herkennen, om het belang van sociaal kapitaal voor de preventie van kindermishandeling en -misbruik te begrijpen, om strategieën te bieden om effectief om te gaan met kindermishandeling en mishandelingssituaties en om de juridische en sociale context ervan te begrijpen.

Er zijn verschillende overkoepelende Key Success Factors (KSF's) om bij te wonen. Communautaire actoren en beroepsbeoefenaren moeten aan het opleidingsprogramma deelnemen om:

- ! De verschillende situaties van kindermishandeling en -misbruik en de implicaties daarvan beter begrijpen;
- ! De tekenen begrijpen met betrekking tot mishandeling om dit soort situaties tijdig te kunnen melden;
- ! In staat zijn om effectieve ondersteuning te bieden aan misbruikte kinderen en aan hun gezinnen;
- ! Ervan bewust zijn om samen te werken met andere gemeenschapsleden / organisaties, om een effectievere preventie van kindermishandeling en -misbruik en bevordering van kinderrechten te hebben.

2.3.1 Belangrijkste succesfactoren van de modules

Het trainingsprogramma bestaat uit zes trainingsmodules. De zes trainingsmodules hebben verschillende kleinere Key Success Factors, die allemaal bijdragen aan het bereiken van de overkoepelende KSF's.

Module 1: Kindermishandeling en -misbruik

Gemeenschapsactoren die deelnemen aan Module 1 zullen:

- ! Een duidelijke definitie hebben van kindermishandeling en -misbruik
- ! In staat zijn om de vormen van misbruik en mishandeling te benoemen en tekenen te identificeren die misbruik en mishandeling onthullen
- ! De mechanismen van mentaal trauma bij kinderen en adolescenten begrijpen

Module 2: Wettelijk kader en het beschermingssysteem

Gemeenschapsactoren die deelnemen aan Module 2 zullen:

- ! Het nationale en internationale rechtskader en het beschermingssysteem van hun land kunnen identificeren
- ! De situatie in hun land begrijpen
- ! Het belang van collectieve doeltreffendheid voor de preventie en aanpak van kindermishandeling en mishandeling benadrukken
- ! De mogelijke manieren van ingrijpen in gevallen van kindermishandeling en -misbruik definiëren

Module 3: Kinderen & Gezin

Gemeenschapsactoren die deelnemen aan module 3 zullen:

- ! Geweld kunnen definiëren en dit kunnen toepassen aan de gezinscontext
- ! Het autoritair-normatieve familiemodel kunnen herkennen
- ! Een regeneratief familiemodel voor het kind kunnen ontwerpen

Module 4: De realiteit van kindermishandeling

Gemeenschapsactoren die deelnemen aan Module 4 zullen:

- ! Het proces van loyaliteit van kinderen aan ouders kunnen begrijpen
- ! De gezonde versus ongezonde sociaal-emotionele ontwikkeling kunnen vergelijken

- ! De trauma-geïnformeerde communicatieve en kind-communicatieve vaardigheden herkennen
- ! Op hun eigen eerdere acties in kindercommunicatie kunnen reflecteren

Module 5: Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Gemeenschapsactoren die deelnemen aan Module 5 zullen:

- ! Sociaal kapitaal en collectieve effectiviteit kunnen definiëren
- ! Kindermishandeling en -misbruik situaties herkennen en melden
- ! Initiatieven/programma's in heel Europa die werken aan de preventie van kindermishandeling en -misbruik identificeren

Module 6: Preventie en interventie

Gemeenschapsactoren die deelnemen aan Module 6 zullen:

- ! De relatie tussen misbruik en trauma begrijpen
- ! Tekenen van misbruik kunnen herkennen en onderscheiden en triggers kunnen identificeren
- ! De basistechnieken voor reframing begrijpen
- ! De basis van het ARC-model begrijpen als een instrument om op systemisch niveau te gebruiken
- ! Het concept van plaatsvervangend trauma en het belang van zelfzorg begrijpen

2.3.2 Indicatoren die de belangrijkste succesfactoren aantonen, zijn gehaald

Om aan te geven of aan de bovengenoemde belangrijke succesfactoren is voldaan, worden kwantitatieve en kwalitatieve evaluatiemethoden gebruikt. Na afloop van de training moeten gemeenschapsactoren een zelfbeoordelvragenlijst invullen, waarin wordt beoordeeld of de KSF's zijn bereikt. Dit gebeurt aan de hand van een Likert-schaal. Bovendien moeten ze een tevredenheidsbeoordeling en een vragenlijst over elke module invullen, de kwaliteit van de module beoordelen op een Likert-schaal en kwalitatieve opmerkingen invullen (zie opleidingscurricula bijlage 2, 3 en 4). Vervolgens kunnen de volgende indicatoren worden gebruikt om te beoordelen of aan de belangrijkste succesfactoren is voldaan:

Het trainingsprogramma wordt als succesvol beschouwd wanneer 70% van de deelnemers reageerde:

- !! dat de opleiding belangrijk was als toekomstig beroepsbeoefenaars, maar ook voor het dagelijks leven;
- !! dat de inhoud in overeenstemming was met hun verwachtingen en de doelstellingen en leerresultaten als goed beoordeelde;
- !! dat ze de training aan anderen zouden aanbevelen;
- !! dat de verstrekte informatie (via alle modules) nuttig was;
- !! door de algehele tevredenheidsbeoordeling te beoordelen met een 4 (op Likert-schaal) of hoger;
- !! en de algemene vragenlijst over elke module met een 4 (op Likert-schaal) of hoger;
- !! en de algemene zelfbeoordelingsvragenlijst beoordeeld zijn met een 4 (op Likert-schaal) of hoger.

2.4. De betrokkenheid van lokale gemeenschappen bij de opleiding

Het samenwerkingsverband Co-Happiness heeft de belangrijke rol van promotor op het gebied van kindermishandelpreventie. Het heeft de kans om burger- en gemeenschapsbetrokkenheid op verschillende niveaus te inspireren en te bevorderen. Tijdens de pilotfase is het duidelijk geworden dat het partnerschap in staat is om veranderingen op gang te brengen. De organisaties die bij dit project betrokken waren, hebben banden gesmeed tussen overheids- en gemeenschapsagenten, tussen beleidsmakers en eerstelijns werkers en vooral tussen kinderen en hun opvoeders.

Bij het maken van interventieprogramma's is het een uitdaging om traditionele en niet-traditionele partners samen te brengen, door duurzame allianties te smeden om de preventiestrategieën voor kindermishandeling op lokaal en nationaal niveau te beïnvloeden. Als zodanig heeft het project grote inspanningen geleverd om een veilige, inclusieve omgeving te creëren waar partners de mogelijkheid hadden om creatief te zijn en preventiestrategieën in hun gemeenschappen te integreren.

Gezien het streven om een langdurige brug te slaan tussen verschillende actoren binnen de kinder- en gezinsdiensten, zal een kleine gids worden verstrekt:

- ! Een leider worden in het opbouwen van capaciteit en momentum voor preventieplanning. Dit betekent uitgebreid netwerken en het betrekken van verschillende actoren op gemeenschaps- en nationaal niveau.
- ! Ga de dialoog aan om behoeften en waarden te beoordelen.

- ! Verduidelijk standpunten en onderhandel over een gemeenschappelijke basis met behulp van alle gegevens die door de intellectuele outputs worden verstrekt (onderzoek, trainingsprogramma, spel, enz.). Op deze manier kan ervoor worden gezorgd dat alle organisaties die willen deelnemen zich belangrijk en gewaardeerd zullen voelen. Deze consensus vergemakkelijkt de motivatie om op te treden, om een pleitbezorger voor kinderbescherming te worden, en biedt daarom actief waardevolle informatie over strategieën ter voorkoming van kindermishandeling aan belangrijke elementen binnen de gemeenschap (gemeenteraad, scholen, kinderen en gezinsdiensten, referentiemensen).
- ! Creëer en bezorg een boodschap die inspeelt op de behoeften van de gemeenschap. Lever een clou af waarmee de deelnemers de realiteit van kindermishandeling en -misbruik kunnen horen, zien en ervaren (bijvoorbeeld de ballonactiviteit).
- ! Laat de stem van kinderen en ouders horen. Benadruk de waarde van hun stem van hun ervaring.
- ! Word een bondgenoot, een schouder waarop mensen in nood kunnen vertrouwen.
- ! De erkenning bevorderen van de mensen die preventie-inspanningen hebben of er bij betrokken zijn, om hun inzet en strijd enerzijds te valideren en anderzijds een voorbeeld voor de toekomst te zijn.
- ! Het publieke bewustzijn ondersteunen en de ontwikkeling vergemakkelijken van een gemeenschappelijk gedeeld begrip van hoe kindermishandeling en verwaarlozing kunnen worden voorkomen (door gebruik te maken van de intellectuele outputs van Co-Happiness).
- ! Informatie en materiaal (Co-Happiness intellectual outputs) verstrekken aan alle leden van de gemeenschap via verschillende leveringskanalen (media, face-to-face, religieuze organisaties, NGO's, enz.).
- ! Maak een community toolbox, met Co-Happiness intellectual outputs en de website als uitgangspunt. Voeg daar alle praktische tips en tools aan toe om actie te ondernemen in gemeenschappen van de bovengenoemde instellingen of organisaties, zodat ze een veiligere, aanhankelijke en gezonde gemeenschap kunnen creëren.

Zodra de brug tussen de verschillende kinder- en gezinsdiensten is gelegd, verschuift de focus naar de manier waarop het Co-Happiness-programma wordt uitgevoerd. Een van de belangrijkste implementatieproblemen is het evenwicht tussen het leveren van de outputs zoals ze zijn ontwikkeld en het aanpassen van de inhoud aan de specifieke behoeften van de gemeenschap waar dit programma moet worden geïmplementeerd. Tijdens de pilotfase van het Co-Happiness project zijn enkele alternatieven aan het licht gekomen. Hieronder worden enkele voor- en nadelen voor elk implementatiealternatief verstrekt:

A.! De intellectuele output van het project aanpassen aan de behoeften van de gemeenschap.

Eigenaarschap en ondersteuning van de gemeenschap	De oorspronkelijke structuur en samenstelling van het programma wordt niet gerespecteerd
Een hogere acceptatie van de intellectuele output door de gemeenschap	Belangrijke componenten van de uitgangen kunnen worden gewijzigd, waardoor sommige verwachte resultaten kunnen worden verminderd of niet worden bereikt
Grotere kans dat impact wordt bereikt	Een belangrijk aspect van het programma lijkt misschien niet duidelijk (bijv. het hoofd van een kind aanraken)
Intellectuele outputs zijn meer geschikt om te voldoen aan de behoeften van de gemeenschap op het gebied van taal, etniciteit en cultuur	

B.! De implementatie van de outputs wordt gedreven door de gemeenschap.

Meer kans op hoge acceptatie door de gemeenschap	Financieringsuitdagingen voor het ondersteunen van een uniek programma
Vergroot potentieel voor verbreding van de implementatiezone bij verschillende instellingen en organisaties binnen de dienende gemeenschap (zoals te zien is in de pilots)	Potentiële ineffectiviteit als gevolg van wijzigingen van de oorspronkelijke structuur van de intellectuele outputs
Geweldige kans om de resultaten van evidence-based programma's en community-based programma's te evalueren	Meer tijd om een gemeenschappelijke visie te ontwikkelen, gevolgd door een aangepaste of aangevulde intellectuele output die de motivatie kan beïnvloeden.

Gemeenschapspreventieprogramma's zoals Co-Happiness kunnen informatie, kennis en middelen bieden om aan de behoeften van een diverse doelgroep te voldoen. Het benadrukt het belang van preventie en brengt licht op verschillende gevoelige onderwerpen zoals seksueel misbruik of fysiek misbruik, waardoor het bewustzijn wordt vergroot over wat ongepast en schadelijk is voor de kinderen. Door in te spelen op de unieke behoeften van de gemeenschap (op een groter niveau) en de behoeften van het kind in de context van de gemeenschap (op microniveau), draagt Co-Happiness bij aan het helpen van professionals, ouders en vooral kinderen bij het ontwikkelen van

essentiële vaardigheden bij het voorkomen van kindermishandeling en het creëren van een beschermend milieu.

2.5. Methoden van overdraagbaarheid en duurzaamheid (hoe kunnen wij/organisaties er optimaal gebruik van maken)

a) duur

Na voltooiing van het Co-Happiness project (augustus 2021) zal de projectwebsite de komende 5 jaar actief zijn (tot 2026). Gedurende deze periode zullen de zes modules van de training verder ontwikkeld en beproefd worden tijdens Intellectual Output 2. Dit zal beschikbaar zijn voor raadpleging en te downloaden in het Engels, Portugees, Nederlands, Italiaans, Roemeens en Grieks, in powerpoint-formaat. Aan het einde van elke module is het mogelijk om de belangrijkste referenties voor de trainingsinhoud te vinden, die kunnen worden verkend voor meer diepgaande en uitgebreide informatie.

b) Leermodaliteit

De leermethode van de training is zeer aanpasbaar en kan face-to-face, in b-learning modaliteit of 100% in online formaat worden geleverd. Daarom kan de beschikbare inhoud worden aangepast aan de organisaties en aan de behoeften van de deelnemers.

In het geval van blended learning kan het materiaal bijvoorbeeld worden aangepast om de training te geven met behulp van een online platform waarmee deelnemers de modules online kunnen raadplegen en de deelnemers de trainingssessies kunnen uitvoeren waar en wanneer ze maar willen. Het is ook mogelijk om andere belangrijke bronnen (bijv. Word-documenten, wetenschappelijke artikelen, nieuwsartikelen, videozelfstudies en beoordelingen) op te nemen die de trainingsdoelen aanvullen.

Overweeg voor het online formaat om de inhoud te voorzien van een voice-over en bij het aanpassen van het trainingsmateriaal aantrekkelijke afbeeldingen, video's, filmclips (met gratis licentiegebruik), geanimeerde beschrijvingen en praktijkvoorbeelden om concepten beter uit te leggen.

Als u overweegt de training in b-learning-formaat te geven, geef dan de mogelijkheid aan uw deelnemers om deel te nemen aan synchrone en asynchrone sessies. Terwijl de asynchrone sessies dienen voor de deelnemer om de inhoud op het gewenste ritme en schema door te nemen, zullen de synchrone sessies (die face-to-face of online kunnen worden uitgevoerd), de mogelijkheid bieden voor een meer gepersonaliseerd en gepland moment voor individuele vragen, discussie tussen professionals, groepsdynamiek, het faciliteren van netwerken en het uitvoeren

van praktische activiteiten met de deelnemers om de kennis die tijdens de asynchrone / online sessies is verzameld toe te passen.

Samenwerking

De samenwerking met relevante maatschappelijke organisaties op het gebied van kindbescherming is een essentiële stap om de projectmissie te blijven verspreiden en meer mensen te kunnen beïnvloeden en betrekken bij het proces. Gebruik uw lokale verbindingen om scholen, gemeenten, lokale commissie van sociale actie en gemeenschapsorganisaties te bereiken. De samenwerking met relevante organisaties zal deelnemers aanmoedigen om deel te nemen aan de training of andere activiteiten, de training te bevorderen en het bewustzijn over het onderwerp kindermishandeling en mishandelingspreventie te vergroten.

Verspreiding van de opleiding

Overweeg om een verspreidingsteam en een mailinglijst van relevante belanghebbenden op te zetten. Aangezien het project en de training gericht zijn op sociaal kapitaal en collectieve effectiviteit en op het in staat stellen van gemeenschappen om kindermishandeling en -misbruik te voorkomen, kan de belangrijkste doelgroep voor de verspreidingsacties scholen, organisaties zijn die beroepsactiviteiten voor kinderen promoten, gemeenschapsverenigingen / organisaties, organisaties die zich inzetten om geweld en kindermishandeling te voorkomen, en andere instellingen die sterke banden hebben met de gemeenschap. De verspreidingsdoelstelling kan ook instellingen omvatten die de bevoegdheid hebben om overheidsbeleid te beïnvloeden en/of zelfs de opleiding te bevorderen als aanbevelingen en goede praktijken op nationaal niveau, namelijk kindbeschermingsinstanties, lokale autoriteiten en beleidsmakers. Het wervingsproces kan online worden uitgevoerd, door het ontwikkelen van een flyer met de belangrijkste informatie in de training (leermodaliteit, kalender, duur, enz.) die kan worden geplaatst in sociale mediakanalen of via e-mail kan worden verzonden naar een eerder gemaakte mailinglijst van belangrijke belanghebbenden en relevante organisaties.

2.6. Evaluatie van de opleiding

De training kent verschillende evaluatiemomenten:

- 1.! Zelfevaluatievragenlijst (in te vullen door deelnemers **voor** en **na** de training). Het doel van zelfevaluatie is om de deelnemers en opleiders te helpen de omvang van de kennis van de deelnemers over het onderwerp te toetsen en mogelijke verbeteringen of vooruitgang na het geven van de training te verifiëren.
- 2.! Tevredenheidsbeoordeling van de deelnemers (in te vullen door deelnemers **na** afloop van de training). Helpt de opleiders te begrijpen hoe de deelnemers de organisatie van de training beoordelen (bijv. beschikbare onderwijsfaciliteiten en -middelen, duur van de actie

op basis van hun behoeften, planning en tijd, enz.); de wijze waarop zij programmatische inhoud evalueren (bv.: doelstellingen en leerresultaten, praktische toepassing van de inhoud, enz.); hoe ze de trainer evalueren (bijv.: domein en kennis van de onderwerpen, enz.); en bestaande uit een bron van suggesties en opmerkingen van de deelnemers over de training.

- 3.! Beoordeling van de module (in te vullen **na elk van de 5 modules**). Deze tool is belangrijk om gedetailleerde informatie over elk van de modules te verkrijgen, waardoor de trainer kan begrijpen of de inhoud is aangepast aan de behoeften van de deelnemers, als de inhoud meer verkenning of verbetering nodig heeft).

De beoordelingsinstrumenten:

!! Zelfevaluatie vragenlijst

NAAM: _____

DATUM: _____

U vult deze vragenlijst in...

Voor de pilot

Na de pilot

Deze zelfevaluatie is ontworpen om de trainer te helpen het kennis- en competentiesniveau in te schatten dat u hebt ontwikkeld met betrekking tot gemeenschapspreventie en bewustzijn over kindermishandeling en misbruik.

Het zal je ook helpen om je persoonlijke sterke punten en ontwikkelingsmogelijkheden in kaart te brengen.

Aanwijzingen:

Vul het niveau in van uw vaardigheden in relatie tot de genoemde competenties. Gebruik de volgende schaal:

1 =	2 =	3 =	4 =	5 =
Geen huidige vaardigheid op dit gebied	Laagopgeleiden op dit gebied	Enigszins bekwaam	bedreven	Zeer bekwaam

Bedankt voor uw deelname aan dit belangrijke proces!

Selecteer de juiste optie met een kruis (X).

Als je vragen hebt, aarzel dan niet om ze aan je trainer te stellen.

Ik heb de kennis, vaardigheden en/of het vermogen om:	1 = Geen huidige vaardigheid op dit gebied	2 = Weinig bekwaam	3 = Enigszins bekwaam	4 = bedreven	5 = Zeer bekwaam
... kindermishandeling en mishandeling te definiëren					
... de verschillende soorten kindermishandeling en misbruik duidelijk te definiëren en te identificeren					
... de behoeften van kinderen en jongeren die het slachtoffer zijn van misbruik en mishandeling en de gevolgen van dit gedrag in kaart te brengen					
... onderscheid maken tussen risico- en gevarensituaties					
... de wetgeving inzake kindermishandeling en misbruik te begrijpen					
... belangrijke actoren binnen het beschermingssysteem te identificeren					
... de beschermende maatregelen in het kader van het rechtskader vast te stellen					
... begrijpen hoe belangrijk het is om het kind bij het proces te betrekken/te luisteren					

... de rol van het gezin te begrijpen					
... misbruik- en mishandelingssituaties binnen het gezin te identificeren					
... de implicaties en gevolgen van misbruik en mishandeling voor de ontwikkeling van kinderen begrijpen					
... normale en verstoorde gedragingen/attitudes te identificeren en te onderscheiden op basis van de leeftijd van het kind					
... de indicatoren en concepten van positief ouderschap te erkennen					
... passende strategieën en programma's voor ouderlijke opvoeding te identificeren					
... identificeren, begrijpen en onderscheiden van de risico- en beschermende factoren					
... de alarmsignalen van misbruik en mishandeling te identificeren					
... bewustwording over kindermishandeling en misbruik te hebben					
... het perspectief van het misbruikte kind begrijpen					
... de juiste technieken begrijpen om met kinderen te communiceren en tussenbeide te komen					
... de geschikte strategieën kennen om in te grijpen met de familie van de slachtoffers					
... het begrip sociaal kapitaal te begrijpen					

... het begrip collectieve doeltreffendheid en de relatie ervan met sociaal kapitaal en kindermishandeling en mishandelingspreventie te kunnen verduidelijken					
... te weten hoe strategieën moeten worden geïmplementeerd om het sociale kapitaal in de gemeenschap te verbeteren					
... weten hoe en aan wie misbruik- en mishandelingssituaties moeten worden gemeld					
... Europees beleid en bestaande succesvolle praktijken te identificeren					
... de juiste strategieën te identificeren om met belangrijke actoren in gesprek te gaan					
... te begrijpen hoe belangrijk samenwerking met de gemeenschap is om kindermishandeling en misbruik te voorkomen					
... te weten hoe nuttige informatie via de gemeenschap verspreid kan worden					
... inzicht te krijgen in de middelen die beschikbaar zijn voor professionals en voor de gemeenschap					
... te begrijpen hoe belangrijk een evidence-based aanpak is voor succes bij het voorkomen van kindermishandeling					
... sociale capaciteiten te herkennen om					

kindermishandeling en mishandeling te voorkomen					
... de leidende beginselen van interventie te identificeren en te begrijpen					
... begrijpen hoe belangrijk het is om samen te werken met ouders door middel van een systematische aanpak					
... de beschikbare gemeenschapsmiddelen te identificeren					

Bedankt voor je tijd!

●! **Tevredenheidsbeoordeling van deelnemers**

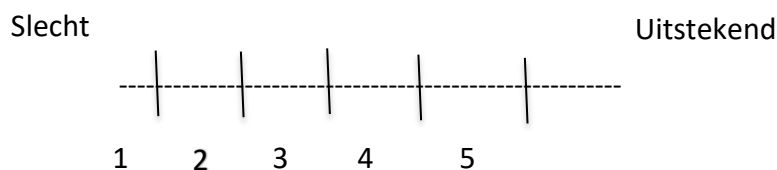
Naam van het trainingsevenement: Co-Happiness: Kennisrecycling & nieuwe benaderingen in kindermishandeling en mishandelingspreventie

Datum:

Plaats:

Deze enquête is anoniem en uw antwoorden worden gebruikt voor de continue verbetering van de trainingsprogramma's. Dank u voor uw medewerking.

Invul-instructies

Markeer met een kruisje (X) het vakje dat het beste bij uw beoordeling past.

1. Hoe beoordeelt u de organisatie van de training in termen van	1 slecht	2 Zwak	3 Aanvaardbaar	4 Goed	5 Uitstekend
Beschikbare onderwijsfaciliteiten en -middelen					
Duur van de opleiding					
Planning en tijd					
Administratieve en logistieke ondersteuning					
2. Hoe evalueert u de inhoud van het programma?	1 Slecht	2 Zwak	3 Aanvaardbaar	4 Goed	5 Uitstekend

Wat betreft wat ik verwachtte					
Doelstellingen en leerresultaten					
Praktische toepassing van de inhoud					
3. Hoe evalueer je de trainer(s)?	1 Slecht	2 Zwak	3 Aanvaardbaar	4 Goed	5 Uitstekend
Kennis van de onderwerpen					
Gebruikte duidelijke en toegankelijke taal					
Bevorderde een goede leeromgeving					

4. In mijn mening was de training:

Zeer theoretisch
  Zeer praktisch
  Evenwichtig, theoretisch en praktisch

5. Zou u de deelname aan deze training aanbevelen?

Ja
  Nee

Gelieve eventuele andere opmerkingen of suggesties voor de verbetering van de training aan te geven:

!! **Vragenlijst over elke module**

Neem een paar minuten de tijd om dit formulier in te vullen. **Uw feedback is erg belangrijk voor ons** om onze trainingen te verbeteren. Wees eerlijk en open met uw feedback.

Gelieve cirkel een score van 1 😞 tot 5 😊.
1 is de laagste score die je kunt geven; 5 is de hoogste score.

1. Hoe nuttig heb je de module gevonden?

1: helemaal niet nuttig <-> 5: zeer nuttig

Score: 1 😞 2 😟 3 😐 4 😊 5 😄

Opmerkingen

2. Hoe nuttig vond je de onderwerpen van de training?

Score: 1 😞 2 😟 3 😐 4 😊 5 😄

U kunt uw opmerkingen schrijven in het onderstaande vak:

3. Hoe goed denkt u dat deze module heeft bijgedragen aan uw werk in preventie en interventie in geval van kindermishandeling en misbruik?

1: helemaal niet nuttig <-> 5: zeer nuttig

Score: 1 2 3 4 5

Opmerkingen

3. Zijn er onderwerpen waarvan u denkt dat ze in deze trainingsmodule moeten worden opgenomen, die momenteel ontbreken?

Ja Nee

Opmerkingen

4. Had je het gevoel dat je genoeg steun kreeg van je trainer?

Ja Nee

Leg uit waarom wel of niet:

8. Als u nog andere opmerkingen of feedback kunt u hieronder schrijven:

Bedankt!

Uw bijdrage wordt zeer op prijs gesteld.

STUUR HET INGEVULDE FORMULIER TERUG NAAR JE TRAINER.

3. Het Co-Happiness Spel

3.1. Spelregels

Happy on a Mission is een single player adventure spel met geïntegreerde mini situaties waarin de speler navigeert door de hoofdpersoon en gaat door een verscheidenheid van taken om het spel te voltooien.

Het spel volgt de dag van de hoofdpersoon, Happy, die verschillende dagelijkse taken moet uitvoeren, zonder verdrietig te worden. Om de taken uit te voeren, ontvangt de speler hulp van Joe Guide, een helper, die verschijnt wanneer je een beslissing moet nemen en je advies geeft over de verschillende situaties. De speler (jij) neemt de controle over Happy en helpt hem diens taken te voltooien. Met iedere voltooide taak verdient de speler (jij) een gouden ster. Verzamel alle sterren om het spel te voltooien.

Je beweegt Happy door de stad met de WASD-knoppen of de pijlen van het toetsenbord. Er zal een minikaart in de rechterbovenhoek van het scherm zijn om Happy te helpen navigeren, die wordt aangegeven door een witte stip. Happy's bestemming wordt gezien als een groene plek op de minikaart. Taken die je moet uitvoeren hebben een rood uitroepteken. De huidige taak is zichtbaar aan de linkerkant van de minimap. De doelstellingen, die deel uitmaken van de taak, zullen ook worden weergegeven in de volgorde waarin ze moeten worden voltooid.

In de rechterbenedenhoek van het scherm kunt u uw GELUK-meter zien, die aangeeft hoe goed u het doet. Probeer het niet leeg te laten raken, want dan zal Happy verdrietig zijn en zul je opnieuw moeten beginnen met het spel.

Tijdens een taak krijgt u te maken met twee mogelijke antwoorden. U kunt uw gewenste antwoord kiezen door op de bijbehorende knop (1 of 2) te drukken of door met een linkermuisknop te klikken. Als je een juist antwoord geeft, krijg je een gouden ster en neemt je GELUK toe* (* dit gebeurt alleen als je bij je eerste poging een juist antwoord geeft). Als je een verkeerd antwoord geeft, zal je GELUK afnemen en zul je worden teruggebracht naar je vorige controlepunt, vanwaar je de situatie moet herhalen die je verkeerd hebt.

Op elk moment tijdens het spel, wanneer je het gevoel hebt dat je GELUK bijna op is, kun je het aanvullen. Op verschillende locaties in de stad heb je appelwinkels, van waaruit je appels kunt nemen en je GELUK kunt vergroten. Elke winkel geeft je slechts ÉÉN KEER een appel, dus zelfs als je een winkel voor een tweede keer bezoekt, zal je GELUK niet toenemen. Winkels worden weergegeven als appels op de minimap.

Een MUTE-knop en een EXIT-knop zijn ook zichtbaar op het scherm en op elk moment toegankelijk.

3.2. Belangrijkste punten om rekening mee te houden bij het implementeren van het spel

1) Presentatie en communicatie

- ! Bij het presenteren van het spel: de professional moet neutraal zijn, eenvoudige communicatie gebruiken en een visuele en aantrekkelijke presentatie van het thema / spel presenteren.
- ! De geschreven spelregels moeten eenvoudig, expliciet en kort zijn.
- ! Gebruik kindvriendelijke taal die past bij het ontwikkelingsniveau van het kind.
- ! De professional moet zich bewust zijn van non-verbale communicatie, emotionele toon en houding, het accepteren van mogelijke inconsistenties, informatie-gebreken en tegenstrijdigheden in het discours van het kind.
- ! De professional moet proberen de spontane spraak van het kind te bevorderen door een alliantie met het kind aan te gaan.
- ! Doe empathische uitspraken die het kind helpen zich begrepen te voelen.
- ! Omdat dit spel zeer specifieke kenmerken heeft en zeer gevoelige kwesties behandelt, moeten ouders / verzorgers zich ervan bewust zijn dat het bedoeld is om op hun kinderen te worden toegepast.
- ! Dit spel kan ook worden toegepast als vervolg op een bepaald onderwerp dat in de klas wordt behandeld. Het kan worden toegepast onder het thema preventie van kindermishandeling en misbruik.

2) Professionele variabelen

- ! Dit spel moet worden gespeeld door het kind met een professional met ervaring op dit gebied.
- ! De professional moet rekening houden met de leeftijd van het kind en de emotionele situatie die wordt veroorzaakt door het mogelijke misbruik dat wordt ervaren en ze moeten zich bewust zijn van de emotionele belasting die uit dit spel kan voortvloeien.
- ! Deze professionals die met kinderen en adolescenten werken, moeten de kenmerken en risicofactoren kennen die verband houden met misbruik- en mishandelingssituaties, waarbij het belang wordt benadrukt van het begrijpen van de definitie van misbruik en mishandeling en de gevolgen daarvan voor de psychopathologische ontwikkeling van kinderen en adolescenten.
- ! Het is belangrijk om de ontwikkelingsstadia van kinderen en adolescenten te kennen.

3) Omgevingsvariabelen

- ! De professional aandacht besteden aan het milieu waarin het kind opgroeit. Het moet respect hebben voor de cognitieve en emotionele eisen van het kind. Het spel moet plaatsvinden in een informele, rustige, gemenselijke, beschermde, empathische en warme ruimte die veiligheid en vertrouwen overbrengt, om de mogelijkheid te verkleinen dat dit spel een generator van angst is.
- ! De professional moet naast het kind zitten, met respect voor de persoonlijke ruimte van het kind (maar niet gescheiden door andere voorwerpen, zoals een tafel bijvoorbeeld).
- ! Zorg voor een neutrale, rustige en comfortabele omgeving, respecteer de tijd van kinderen en geef ze de ruimte om zich vrij te voelen zonder onder druk te worden gezet.

4) Variabelen voor kinderen

- ! Vergeet niet dat de relatie van een kind met de professional kan worden beïnvloed door een reeks actoren: cognitieve, emotionele, sociale en morele ontwikkeling.
- ! Als een kind huilt of een negatievere emotie / reactie heeft, laat het dan de tijd nemen voor het voortzetten van het spel.
- ! Als een kind moeite heeft om iets verbaal te laten zien, help dan met het gebruik van het speelse materiaal.
- ! Aan het einde van het spel kan er een samenvatting zijn van wat er is gespeeld, waardoor het kind de mogelijkheid heeft om iets toe te voegen of meer vragen te stellen en eventuele twijfels te uiten. Eindig met een neutraal of positief onderwerp.
- ! Ondersteun een kind door samen te werken in het spel.

3.3. Het spel spelen (stapsgewijze richtlijnen)

Het spel begint met Happy die zich voorbereidt om naar school te gaan. De speler ontvangt een lijst met items die ze moeten verzamelen voordat hij naar school gaat. Na het ophalen van de items geeft Happy's moeder Happy diens taken voor de dag. Na de video begint de speler op de kaart voor het huis van Happy.

De eerste taak is om een boek terug te geven aan hun vriendin Clara. De speler moet happy naar Clara's huis navigeren. Eenmaal daar aangekomen begint er een video. In de video klaagt Clara dat ze zich verwaarloosd voelt omdat haar ouders naar haar werk gaan en ze bij haar oma moet blijven, Happy moet kiezen welk advies die haar moet geven. Optie 1 is: "Je hebt gelijk Clara! Je ouders zouden meer tijd met je moeten doorbrengen." Optie 2 is: "Het is niet goed om te klagen Clara. Je ouders houden van je, maar ze moeten gewoon werken!". Als je optie 1 kiest, verschijnt er een scherm dat je vertelt dat je het verkeerde antwoord hebt gegeven. Je geluk zal afnemen en je zal de taak opnieuw moeten starten. Je wordt teruggebracht voor Happy's huis. Als je optie 2 kiest,

verschijnt er een scherm waarin staat dat je het juiste antwoord hebt gekozen en dat je een ster wint; als je de juiste optie kiest bij je eerste poging, zal je geluk toenemen. Daarna word je teruggebracht voor Clara's huis en verschijnt de volgende taak.

De tweede taak is om naar school te gaan. Je moet Happy navigeren van Clara's huis naar het schoolgebouw. Op weg daarheen kom je wel of niet langs een oude man. Als je dat doet, zul je zien dat hij je vraagt om hem te helpen zijn weggelopen puppy te zoeken. Als je hem benadert, heb je een keuze. Optie 1 is weigeren: "Nee, dan kom ik te laat op school". Optie 2 is om te accepteren: "Ja, ik zal u helpen zoeken". Als u optie 1 kiest, verschijnt er een scherm waarin staat dat je de juiste beslissing hebt genomen en dat je door naar school kunt gaan. Als je optie 2 kiest, verschijnt er een scherm waarin staat dat je de verkeerde beslissing hebt genomen en verschijnt er een afbeelding van Happy op een poster met vermist kind. In dit geval moet je het spel opnieuw starten vanaf de eerste taak.

Als je eenmaal op school bent, moet je een geheugenspel voltooien om binnen te komen. Na het voltooien van deze puzzel, zie je je lesrooster. Je moet op de eerste les klikken en er wordt een video gestart. In de video mishandelt een leraar één van Happy's klasgenoten emotioneel, door te schreeuwen tegen het kind. Jij, als Happy, zult het kind moeten troosten. Optie 1 is: "Het spijt me. Het overkomt iedereen wel eens dat ze nerveus worden. De leraar hoort niet zo boos op je te worden. Kom, dan gaan we dit vertellen aan een andere volwassene." Optie 2 is: "Huil niet! Het is niet zo erg. Leraren worden boos op ons, dit is normaal en gebeurt de hele tijd". In dit geval is optie 2 de verkeerde keuze. Als je dat kiest, verschijnt er een scherm dat je vertelt dat je het mis hebt en zal je geluk afnemen. Je wordt dan teruggestuurd naar het lesroosterscherm. Als je optie 1 kiest, verschijnt er een scherm waarin staat dat u het juiste antwoord hebt gekozen, je een ster wint; je geluk zal toenemen. Vervolgens word je teruggebracht naar het scherm met het lesrooster, waar je de tweede les moet kiezen.

Nadat je de sportles hebt gekozen, zie je Happy in de kleedkamer. Happy kijkt om zich heen en ziet andere klasgenoten zich omkleden. Er verschijnt een scherm met happy's silhouet en een vraag met de vraag: "Welke plaatsen van je lichaam kunnen worden aangeraakt, of kun je aan andere mensen laten zien?" Als u op de handen, voeten, hoofd en romp klikt, worden die delen groen. Als u het kruisgebied of borstgebied aanraakt, wordt het rood en verschijnt er een uitleg. Daarna kun je door naar de sportklas.

Er wordt een video afgespeeld, waarin Happy tijdens het basketbal spelen merkt dat er een jongen verdrietig aan de zijkant van de speeltuin zit. Nadat de jongen deelt dat zijn ouders zoals altijd weer te laat zijn om hem op te halen, moet Happy hem advies geven. Optie 1 is: "Dit is normaal. Het gebeurt vaker met ouders. Weet je de weg naar huis niet? Als ik jou was, zou ik alleen naar huis lopen." Optie 2 is: "Dit is niet OK. Je moet niet zo lang alleen wachten. Laten we terug naar school gaan om het je leraar te vertellen". Als je optie 1 kiest, verschijnt er een scherm dat je vertelt dat je

het mis hebt en neemt je geluk af. Je wordt dan teruggestuurd naar het lesroosterscherf. Als je optie 2 kiest, verschijnt er een scherm dat je vertelt dat je het juiste antwoord hebt gekozen. Je wint een ster en je geluk zal toenemen.

Dan word je teruggebracht naar de kaart. De nieuwe taak wordt weergegeven. Je moet Happy naar de dramales navigeren, ten eerste door de bus te nemen. Je moet dus van school naar de bushalte. Zodra je bij de bushalte bent, begint een video met Happy die in de bus stapt. In de bus wordt Happy aangeraakt door een vreemde, eerst op zijn hoofd, dan aan zijn billen. Je zult moeten kiezen hoe Happy reageert. Optie 1 is: "Je roept onmiddellijk om hulp, meld je bij de buschauffeur". Optie 2 is: "Je loopt weg, gaat naar huis en vertelt niemand over dat beschamende verhaal". Als je optie 2 kiest, zal Joe Guide je vertellen dat je het verkeerde antwoord hebt gekozen en dat je geluk zal afnemen. Dan word je teruggebracht naar je laatste controlepost, bij het basketbalveld, en moet je weer naar het busstation. Als je optie 1 kiest, verschijnt er een scherm waarin staat dat je het juiste antwoord hebt gekozen, en u een ster wint. Je stapt uit bij de volgende bushalte en je moet naar het theater lopen.

Als je bij het theatergebouw bent, zie je een vrouw ernaast, die vraagt of je snoep wilt. Als je besluit haar te benaderen, moet je een keuze maken. Optie 1 is om te accepteren: "Ja, het ziet er heerlijk uit en de dame lijkt aardig". Optie 2 is om te weigeren: "Nee, bedankt. Ik ken je niet." Als je optie 1 kiest, verschijnt er een scherm waarin staat dat je de verkeerde beslissing hebt genomen en verschijnt er een foto van een ambulance. Je moet het spel opnieuw starten vanaf de eerste taak / missie. Als je optie 2 kiest, verschijnt er een scherm dat u vertelt dat u de juiste beslissing hebt genomen en kunt u doorgaan met dramales.

Zodra je het theater binnenkomt, begint een video. Happy zal zien hoe een van de andere kinderen gepest wordt. Je zult moeten kiezen wat Happy moet doen. Optie 1 is: "Nee, het is beter om me hier niet mee te bemoeien". Optie 2 is: "Ik ga melden aan de leerkracht wat er is gebeurd". Als je optie 1 kiest, verschijnt er een scherm dat je vertelt dat je het mis hebt en neemt je geluk af. Je wordt teruggebracht naar de bushalte en moet weer naar het theatergebouw lopen. Als je optie 2 kiest, verschijnt er een scherm dat je vertelt dat je het juiste antwoord hebt gekozen, je wint een ster en als je de juiste optie kiest bij je eerste poging, zal je geluk toenemen. Daarna begint de repetitie.

Een video van Happy en een ander kind die samen een scène repeteren, begint. Tony, het andere kind, heeft zijn tekst niet geleerd en de leraar zegt tegen hem "Tony, als je je huiswerk niet doet houd je de rest van de klas op". Hierna verdwijnt Tony achter de gordijnen en huilt omdat hij vindt dat de leraar hem oneerlijk heeft behandeld. Happy gaat hem troosten en moet kiezen wat hij tegen Tony zegt. Optie 1 is: "De leraar heeft gelijk, Tony. Laten we met haar praten en advies vragen zodat je je huiswerk de volgende keer wel goed kan voorbereiden.". Optie 2 is: "Ik ben het met je eens! De leraar deed het expres en behandelde jou oneerlijk!". Als je optie 2 kiest, verschijnt er een scherm waarin staat dat je het verkeerde antwoord hebt gekozen en dat je geluk zal afnemen. Dan

word je teruggebracht voor het theatergebouw. Als je optie 1 kiest, verschijnt er een scherm waarin staat dat je het juiste antwoord hebt gekozen, je een ster wint en als je bij je eerste poging de juiste optie kiest, zal je geluk toenemen. In dit geval wordt je teruggestuurd naar de kaart en wordt de volgende taak weergegeven.

De laatste taak is om naar het huis van je vriend te gaan, zodat je samen kunt spelen. Je zult Happy van het theater naar het huis moeten leiden van zijn vriend. Als je bij het huis bent, begint er een video. Happy speelt met Alex op de spelcomputer als ze Alex's ouders horen ruziën, gevolgd door de vader die boos wordt op de kinderen en Alex slaat. Happy keert snel terug naar huis. Voordat hij het huis betreedt, moet Happy kiezen of het goed is om met zijn ouders te delen wat er bij Alex thuis is gebeurd. Optie 1 is: "Dit was slecht. Ik zal het geheim houden en niemand vertellen wat er gebeurd is". Optie 2 is: "Ik zal met mijn ouders delen wat er bij Alex thuis is gebeurd. We moeten iemand om hulp vragen". Als je optie 1 kiest, verschijnt er een scherm dat je vertelt dat je het mis hebt en neemt je geluk af. Je wordt teruggebracht naar het laatste controlepunt, voor het theater. Als je optie 2 kiest, verschijnt er een scherm dat je vertelt dat je het juiste antwoord hebt gekozen, je wint een ster en als je de juiste optie kiest bij je eerste poging, zal je geluk toenemen.

Na de laatste taak wordt het spel voltooid. Een video waarin Happy feest viert met de andere kinderen wordt afgespeeld.

3.4. Veelgestelde vragen

Q	Kunnen twee of meer kinderen het spel tegelijkertijd spelen?
een	Nee. Het spel moet individueel worden gespeeld omdat er een hele reeks voorzorgsmaatregelen is die de professional moet nemen in de interactie van het kind met het spel. Daarnaast is het belangrijk dat het kind zich identificeert met het personage in het spel en zichzelf in zijn rol plaatst en dit moet individueel gebeuren.
Q	Kunnen kinderen zonder voorkennis het spel spelen?
een	ja. Een van de doelen van het spel is om kinderen op een speelse manier nieuwe kennis te geven over kindermishandeling en mishandeling.
Q	Kan het kind verliezen in het spel?
een	Nee. Elke keer als het kind een verkeerd antwoord geeft, ondanks dat zijn geluksniveau daalt, keren ze terug naar het laatste controlepunt, waardoor ze de taak opnieuw kunnen uitvoeren.
Q	Als een kind niet de juiste antwoorden geeft, moet de leerkracht/professional het concept dan verder uitleggen?
een	ja. De leerkracht kan de reden voor het verkeerde antwoord beter uitleggen met behulp van zijn kennis van het onderwerp en met respect voor de ontwikkelingsfase van het kind.
Q	Als een kind om hulp vraagt, moet de leerkracht/professional dan ingrijpen?
een	De leerkracht/professional kan op een neutrale manier ingrijpen en het kind zich begrepen laten voelen door zijn twijfels weg te nemen. Daarom is enige voorkennis van de beroepsbeoefenaar van essentieel belang.
Q	Kunnen kinderen het thuis spelen?
een	Ja, maar het wordt aanbevolen om te worden gespeeld onder toezicht van iemand met ervaring op het gebied / thema.
Q	Kan een kind het spel opgeven?
een	Ja, maar het is aan de leerkracht/professional om dan te achterhalen waarom het kind het spel niet wil afmaken.

Q	Als het kind altijd het verkeerde antwoord geeft op een situatie, moet de leerkracht/professional dan ingrijpen?
een	Ja. De leerkracht/professional moet ingrijpen en het probleem in kwestie met het kind verduidelijken, om hen het juiste antwoord te laten begrijpen.
Q	Als het spel uitvalt, wat kan ik dan doen?
een	Controleer uw internetverbinding. Je hebt een goede internetverbinding nodig om het spel te spelen. Nadat u de goede internetverbinding hebt hersteld, moet u het spel opnieuw opstarten via de browser.
Q	Als het kind niet door kan gaan naar het volgende scenario omdat het spel is geblokkeerd, wat kan ik dan doen?
een	Controleer je internetverbinding en start het spel opnieuw.
Q	Kan het spel op elk moment worden gestopt en later worden herhaald?
een	Als u het spel open laat op het apparaat dat u speelt, kan het worden voortgezet; er is geen optie om de voortgang op te slaan na het sluiten van het spel.
Q	Kan het spel worden opgeslagen?
een	Het spel is niet gekoppeld aan persoonlijke accounts, dus individuele voortgang en resultaten kunnen niet worden opgeslagen.
Q	Als het spel crasht, moeten we dan opnieuw beginnen?
een	Ja, je moet opnieuw beginnen. Het spel is niet gekoppeld aan persoonlijke accounts en herstelt geen individuele inhoud en de voortgang van het spel als er iets gebeurt. Als u herhaaldelijk crashes ondervindt tijdens het spelen of bij het starten van het spel, is de huidige grafische configuratie van uw computer mogelijk niet compatibel met het spel. Probeer het nieuwste videokaartstuurprogramma voor uw systeem te downloaden, enkele eenvoudige updates te installeren of uw grafische instellingen aan te passen.

3.5. Methoden van overdraagbaarheid en duurzaamheid

Duurzaamheid van het spel

Het spel zal beschikbaar zijn voor gebruik gedurende minimaal 5 jaar na het officiële einde van de Co-Happiness project, in augustus 2021.

Strategische samenwerkingen

Om het spel ten volle te benutten, kunnen strategische samenwerkingen worden gevormd met een breed scala aan organisaties en sleutelfiguren in toepasselijke domeinen. Domeinen waarin het spel efficiënt en effectief zal zijn, zijn allemaal domeinen waarin kinderen in de leeftijd van 6-9 jaar kunnen worden bereikt. Strategische samenwerkingen kunnen zijn (1) samenwerkingen met zelforganisaties in verschillende maatschappelijke en culturele contexten, waarbij sleutelfiguren kunnen worden opgeleid (train-the-trainer) om het spel te gebruiken en toe te passen in hun netwerk, (2) samenwerkingen met koepelorganisaties in de onderwijssector, die het spel kunnen verspreiden en scholen en leerkrachten kunnen opleiden, (3) samenwerkingen met koepelorganisaties in de zorg- en welzijnssector die het spel kunnen verspreiden, en (4) samenwerkingen met gemeenten die het spel op grote schaal kunnen verspreiden. Bovendien zal

het spel beschikbaar zijn in alle talen die zullen worden gebruikt in andere EU-projecten die zich bezighouden met het onderwerp kindermishandeling en misbruik.

Strategische verbindingen met andere 'beste methoden'

Om een holistische benadering te bieden om kinderen bewust te maken van grenzen en hoe kindermishandeling en verwaarlozing te herkennen, kunnen strategische verbindingen worden gelegd met andere *good practices* die zich op hetzelfde doel richten door een andere methode te gebruiken. Voorbeelden hiervan zijn: (1) *Kiku and the Hand*, ook wel bekend als *The Underwear Rule*, die ouders helpt hun kinderen uit te leggen welke lichaamsdelen wel of niet aangeraakt kunnen worden en het kind dit leert tijdens het spelen, (2) het bordspel '*Let's Prevent! De avonturen van Buzio en Coral*' dat kinderen leert over seksueel misbruik en hoe ze hierop moeten reageren, of (3) tv-programma's en school-tv-programma's gericht op kinderen zoals *Het Klokhuis* in Nederland, die zich richten op het opleiden van kinderen en het vergroten van het bewustzijn over verschillende onderwerpen.

Het gebruik van het spel in combinatie met deze eerder ontwikkelde *good practices* - die allemaal gericht zijn op het verbeteren van het welzijn van kinderen, het voorkomen van kindermishandeling en verwaarlozing en het vergroten van het bewustzijn bij kinderen over hoe verstandig te reageren in deze situaties - kan helpen om de kennis te consolideren die nodig is bij kinderen om misbruik en verwaarlozing vroegtijdig te herkennen en op een passende manier te handelen.

Exploitiemethoden in professionele contexten

Het spel zal beschikbaar zijn voor verspreiding binnen een breed scala van professionele contexten. Om het spel te verspreiden in (bijvoorbeeld) lerarenvakbonden, ouderverenigingen, regionale/lokale onderwijsautoriteiten of in andere netwerken of vakbonden, zijn er verschillende opties. Professionals, vakbonden of organisaties kunnen bijvoorbeeld de link van het spel op de eigen website plaatsen, samen met de trainingsgids over het gebruik van het spel, beide in de voorkeurstaal. Het spel en de trainingsgids zijn te vinden op de website www.co-happiness.eu, het spel op https://neo-dev.eu/game_nl/, en de opleiding onder het kopje Trainingsmateriaal – Programma op de hierboven genoemde projectwebsite. Indien gewenst of noodzakelijk kan een van de (nationale) partners in het Co-Happiness consortium ook gevraagd worden om de training te geven over het gebruik van het spel, meer informatie te delen over het Co-Happiness project of het gebruik van het spel, of vragen te beantwoorden over de verspreiding van het spel. Als coördinator van het Co-Happiness project staat Stichting Dona Daria in Nederland altijd open voor vragen en ondersteuning waar nodig.

3.6. Evaluatie van de training

Zelfrapportageschalen voor het verzamelen van meningen en objectieve evaluaties zijn gebruikt om de training te evalueren. Onderdeel hiervan is één van de meest gebruikte meetinstrumenten: de Likert-schaal, waarbij de respondent bij elke vraag de mate van overeenstemming of onenigheid

over een stelling kunnen aangeven, met een schaal op vijf niveaus (de meest voorkomende is: sterk oneens, oneens, neutraal / onverschillig, eens, sterk eens).

De structuur van de vragenlijsten bestaat uit: 1) eerste instructies over hoe ze in te vullen, 2) de vragen zelf en 3) een open en optioneel veld, waar respondenten overwegingen over de vragenlijst zelf kunnen schrijven en feedback kunnen geven over hun ervaring met het gebruik ervan.

In het geval van het Co-Happiness Game zou het interessant zijn voor docenten / professionals om de onderstaande criteria met betrekking tot de training en het spel dat in de training wordt gepresenteerd te evalueren met behulp van een beoordelingsschaal van 5 punten om aan te geven hoe tevreden trainees zijn over het spel (1-zeer ontevreden tot 5-zeer tevreden).

Professionals kunnen bijvoorbeeld een evaluatie maken zoals:

●! **Vragenlijst over de tevredenheid van docenten over het spel "Happy on a mission"**

Beoordeel de onderstaande criteria met betrekking tot het spel "Happy on a mission", met behulp van een beoordelingsschaal van 5 punten om aan te geven in hoeverre u tevreden of ontevreden bent met elk aspect dat hieronder wordt beschreven. Selecteer het nummer dat van toepassing is.

1= Zeer ontevreden 2=Ontevreden 3= Neutraal 4= Tevreden 5= Zeer tevreden

Bijvoorbeeld "Zeer tevreden" met de "Nauwkeurigheid van materiaal voor leraren/coaches" of "Zeer ontevreden" met het nut van de inhoud voor leraren/technici".

1. Te evalueren aspecten					
Nauwkeurigheid van materiaal voor docenten/professionals	1	2	3	4	5
Nut van de inhoud voor docenten/professionals	1	2	3	4	5
Adequaatheid van het spel met betrekking tot kwesties van mishandeling en seksueel misbruik	1	2	3	4	5
Relevantie van het spel ten opzichte van dit onderwerp	1	2	3	4	5

Gemak van het gebruik van de verschillende stadia van het spel	1	2	3	4	5
Methodologie van het spel over preventie/bewustmaking en bescherming van kinderen	1	2	3	4	5
Pedagogiek/De kennis die het spel aan de kinderen geeft	1	2	3	4	5

2. Zou je dit spel gebruiken als hulpmiddel op je werkplek en met de kinderen waarmee je werkt? Waarom wel/niet?	JA NEE
---	--------

Bedankt!

●! **Vragenlijst over de tevredenheid van kinderen over het spel "Happy op een missie"**

Beoordeel de onderstaande criteria met betrekking tot het spel "Happy op een missie", met behulp van een beoordelingschaal van 5 punten. Laat het kind aangeven in hoeverre hij/zij/hen het eens is met elk aspect dat hieronder wordt beschreven. Selecteer het nummer dat van toepassing is.

1= Zeer ontevreden 2=Ontevreden 3= Neutraal 4= Tevreden 5= Zeer tevreden

1. Te evalueren aspecten					
Ik vond dit een leuk spel	1	2	3	4	5
Het spel is makkelijk te spelen	1	2	3	4	5
Ik heb vandaag iets geleerd met dit spel.	1	2	3	4	5
De docent/professional heeft me onderweg geholpen tijdens het spel	1	2	3	4	5

2. Wil je een vriendje of vriendinnetje aanraden om dit spel met hun leraar te spelen? Waarom?

Bedankt!

De doeltreffendheid van de training en het spel kunnen niet alleen worden beoordeeld aan de hand van de mate van tevredenheid van de deelnemers, maar ook door middel van een validiteits-analyse: behaalt de training de beoogde doelen?

Via een evaluatie kunnen tevens veranderingen gemeten worden in de kennis van de mensen die het spel speelden. Een vragenlijst kan worden samengesteld aan de hand van de kennis die het spel aan de kinderen wil geven. De inhoud van de vragen kan worden gerelateerd aan de thema's van het spel.

Ook kan een vragenlijst met meerkeuzevragen gemaakt worden om de voorkennis van het kind over kindermishandeling en misbruik te meten, en de kennis die het na het spelen van het spel heeft. Dit proces vindt plaats in 3 fases: eerst wordt de vragenlijst toegepast (pre-test) om de voorkennis van de kinderen te identificeren; ten tweede wordt het spel met hen uitgevoerd; en ten slotte wordt de vragenlijst een tweede keer toegepast (na de test), het kan binnen 3 maanden zijn. Hiermee willen we de hoeveelheid nieuwe kennis meten over belangrijke overtuigingen en feiten over kindermishandeling en ook de kennis en vaardigheden die misbruik mogelijk kunnen voorkomen.

Professionals kunnen bijvoorbeeld een:

- ! **Vragenlijst bij het kind afnemen om zijn kennis te beoordelen (voor en na het spelen van het spel):**

*In deze vragenlijst staan enkele zinnen die de ideeën van andere kinderen vertegenwoordigen. Voor elk van deze vragen wij u ons te vertellen of u denkt dat ze **waar** of **onwaar** zijn, door een kruis (X) in het antwoord te **plaatsen** dat je het meest geschikt acht; Als je **het niet weet**, kun je het antwoord "Ik weet het niet" kiezen door een X te **plaatsen**.*

	Waar	Niet waar	Ik weet het niet
1.! Een vreemdeling is iemand die we kennen.			
2.! Een vreemdeling kan een man of een vrouw zijn, iemand oud of jong, iemand van elke kleur of sociale groep.			
3.! Als ik verdwaal op straat of elders, moet ik een volwassene om hulp vragen.			
4.! Alle vreemden kunnen je in gevaar brengen, maar als iemand die je vertrouwt je kennis laat maken met een vreemde kan dit persoon een vriend of vriendin worden. Dan vertrouwt je diegene. Je moet nooit met vreemde mensen praten, tenzij er een volwassene bij is die je vertrouwt.			
5.! Als een vreemde tegen me zegt: "Je mama vroeg me om je op te halen van school omdat ze te laat is", ga ik met diegene mee.			
6.! Ik kan mijn persoonlijke gegevens (bijv. naam, adres, schoolnaam) geven aan iemand die ik niet ken.			
7.! Ik kan nee zeggen tegen een volwassene als ze iets doen waardoor ik me slecht voel.			
8.! Mijn lichaam heeft privé-lichaamsdelen die worden beschermd door mijn ondergoed en die door niemand mogen worden aangeraakt.			
9.! Het is goed voor iemand om foto's te maken van je privé-lichaamsdelen.			

10.!Als iemand me aanraakt op een manier die ik niet leuk vind, moet ik dat snel aan een volwassene vertellen die ik vertrouw.			
11.!Ik moet altijd alle geheimen bewaren.			
12.!Op school, als er iets ergs gebeurt met een vriend of mij door een volwassene, moet ik niet gaan praten met een andere volwassene die ik vertrouw (bijvoorbeeld ouders of een andere juf).			
13.!Als een vriend pijn gedaan wordt door een volwassene, moet ik mijn ouders vertellen wat er is gebeurd.			

Bedankt!

4.!Conclusie

Het algemene doel van de training en het Co-Happiness computerspel was om gemeenschappen innovatieve en nuttige hulpmiddelen te bieden in de preventie en bestrijding van kindermishandeling en misbruik. De benaderingen van sociaal kapitaal en collectieve doeltreffendheid zijn bedoeld om de betrokkenheid van de gemeenschap bij de preventie en aanpak van kindermishandeling en misbruik te versterken. Hierbij wordt benadrukt dat kindermishandeling en misbruik geen privé- maar een publieke aangelegenheid is en dat mensen niet passief moeten blijven, maar actief moeten handelen voor het welzijn en in het belang van het kind.

De ontwikkelde training omvat informatie en middelen voor de verschillende aspecten van het kindermishandeling en misbruik, waaronder algemene informatie, het Europese en nationale rechtskader en het systeem van bescherming, de dynamiek tussen het kind en het gezin, het perspectief van het kind, sociale verantwoordelijkheid, evenals preventie en interventie strategieën. Gezien het feit dat de training gericht is op een breed scala aan actoren uit de gemeenschap, zoals opvoeders voor jonge kinderen, professionals, ouders, leerkrachten, gezinnen, buurten, lokale gemeenschappen en anderen die betrokken zijn bij het onderwijsproces van kinderen, was het van groot belang om de training te vullen met een breed scala aan innovatieve kennis, praktische informatie en vaardigheden om kindermishandeling en mishandeling te kunnen identificeren, voorkomen en bestrijden.

Beide instrumenten die in deze gids worden gepresenteerd, de training en het spel, ondersteunen professionals die werken met kinderen en actieve leden van de gemeenschap om een standpunt in te nemen in de preventie van kindermishandeling, verwaarlozing en misbruik. Kinderen wordt middels het spel bovendien een leerzaam perspectief aangeboden waarmee zij grenzen leren stellen, de vroege signalen van kindermishandeling en misbruik leren detecteren en hier op de juiste manier mee om leren gaan. Door het versterken van sociaal kapitaal middels de training, alsmede door het vergroten van vaardigheden van ouders en professionals, worden kindermishandeling en misbruik in een vroeg stadium de kiem in gedrukt.

De gepresenteerde instrumenten zijn ook bedoeld om de melding van gevallen van kindermishandeling en misbruik een impuls te geven, zodat kinderbeschermingsinstanties optijd kunnen ingrijpen en het betreffende incident sneller kunnen afhandelen. Co-Happiness plaatst het kind in een meer centrale rol en moedigt het kind aan een actieve rol in te nemen bij het identificeren van gevallen van kindermishandeling en misbruik bij hem/haar-zelf of leeftijdsgenoten. Bovendien benadrukt Co-Happiness het belang van investeren in open en innovatieve praktijken in dit digitale tijdperk. Door het ontwikkelde spel te spelen, cultiveren kinderen hun kritische, technologische en digitale vaardigheden, terwijl ze kennis over mishandeling, misbruik en grenzen tot zich nemen. Het Co-Happiness spel, dat kan worden gespeeld in de context van het schoollokaal, ondersteunt opvoeders om de communicatievaardigheden en preventievaardigheden van kinderen te verbeteren.

5.! Verwijzingen

Aguiar, Bernardo, Walter Correia, and Fábio Campos. "Uso da escala likert na análise de jogos." *Salvador: SBC-Proceedings of SBGames Anais 7* (2011): 2. !

Alvarez, Maria-João, et al. "Avaliação do Projecto Integrado para a Prevenção do Abuso Sexual (PIPAS): estudo preliminar." *Psychologica* 52 (2010): 231-252. !

Ana Sequeira, *A audição da criança vítima de abuso sexual no sistema judicial português: as práticas atuais e as modificações necessárias, na perspetiva de magistrados e psicólogos forenses* (2014). !

Ângela Rodrigues, "A audição da criança: desenho, implementação e avaliação de uma formação a magistrados portugueses". Doctoral dissertation.(2016). !

Camargo, Elisana Ágatha Iakmiu, and Rosângela Aparecida Pimenta Ferrari. "Adolescentes: conhecimentos sobre sexualidade antes e após a participação em oficinas de prevenção." *Ciência & Saúde Coletiva* 14 (2009): 937-946. !

Cezario, Taynara Lais Pereira, and Catiana Leila Possamai Romanzini. "Escala de satisfação para uso de jogos de videogame ativo de estudantes." *Caderno de Educação Física e Esporte* 12.2 (2014): 31-37. !

Dalmore, Marlon, and Kelmara Mendes Vieira. "Dilemas na construção de escalas Tipo Likert: o número de itens e a disposição influenciam nos resultados?." *Revista gestão organizacional* 6.3 (2013). !

Sethi, Dinesh, Yon, Yongjie, Parekh, Nikesh, Anderson, Thomas, Huber, Jasmine, Rakovac, Ivo and Franziska Meinck, *European status report on preventing child maltreatment*. Denmark: World Health Organisation – Regional Office for Europe, 2018, https://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0017/381140/wh12-ecm-rep-eng.pdf !

Exemplos de escalas de likert. s.d. Acedido a 7 de Maio de 2021. <https://www.questionpro.com/blog/pt-br/exemplos-de-escalas-likert/>. !

Figueiredo, Nicole Christine Alves. *Vamos prevenir! As aventuras do Búzio e da Coral: jogo de prevenção primária do abuso sexual para crianças entre os 6 e os 10 anos*. Diss. (2015). !

Joana Conceição, "Ética e Prática Profissional nas Comissões de Proteção de Crianças e Jovens" (Master dissertation in Community Psychology, Protection of Children and Youth at Risk. Lisbon: ISCTE – Instituto Universitário de Lisboa, 2017). !

Jones, Christian, et al. "A serious-game for child sexual abuse prevention: an evaluation of orbit." *Child Abuse & Neglect* 107 (2020): 104569. !

José Duarte, "O jogo e a criança" (Doctoral dissertation, 2009). !

Luiziana Schaefer, Silvana Rossetto and Christian Kristensen, "Perícia psicológica no abuso sexual de crianças e adolescentes" *Psicologia: Teoria e Pesquisa*, 28(2), (2012): 227-234. !

Magda Franco and Margarete Zampieri, et. al. *Jogos como ferramenta para favorecer a aprendizagem* (Brasil: Congresso Nacional da Educação) Retirado de: https://www.editorarealize.com.br/editora/anais/conedu/2018/TRABALHO_EV117_MD1_SA17_ID7680_07092018192407.pdf !

Nadima Toscani, António Santos, Leonardo Tonial, Marcio Chazan, Adília Wiebbelling and Adelina Mezzari. "Desenvolvimento e análise de jogo educativo para crianças visando à prevenção de doenças parasitológicas" *Interface-Comunicação, Saúde, Educação*, 11, (2007): 281-294. !

Questionários de satisfação. s.d. Acedido a 7 de Maio de 2021. <https://mindminers.com/blog/perguntas-de-pesquisa-de-satisfacao/> !

Rute Agulhas and Joana Alexandre, *Audição da Criança - Guia de Boas Práticas* (Conselho Regional de Lisboa da Ordem dos Advogados, 2017). !

Tutty, Leslie M. "The revised Children's Knowledge of Abuse Questionnaire: Development of a measure of children's understanding of sexual abuse prevention concepts." *Social Work Research* 19.2 (1995): 112-120. !

Yılmaz, Yasin, and Fulya Cenkseven Önder. "The Adaptation of children's knowledge of abuse questionnaire-revised (CKAQ-R) to Turkish: Validity and reliability study." *Elementary Education Online* 19.1 (2019): 384-392. !